

„Pane, zázrak vezdejší dej nám dnes.

Tak jako na vrchol hory vedou různé cesty, mnoha cestami můžeme dosáhnout i svého cíle. Dej ať poznáme tu jedinou, kterou má smysl se dát – tu, kde se projevuje láska.

A odpusť nám, jestliže ho ne vždy dokážeme rozpoznat.“

Rukopis nalezený v Akkonu – P. Coelho

Aj, dal jsem vám všelikou bylinu, vydávající símě, kteráž *jest* na tváři vší země, a všeliké stromoví, (na němž *jest* ovoce stromu), nesoucí símě; *to* bude vám za pokrm.

Všechněm pak živočichům zemským, i všemu ptactvu nebeskému, a všemu tomu, což se hýbe na zemi, v čemž *jest* duše živá, všelikou bylinu zelenou *dal jsem* ku pokrmu. I stalo se tak.

Genesis, 1:29,30

Netradiční druhy ovoce

Ing. Vojtěch Ptáček

Rosaceae - růžovité

čeled'

Rod *Rosa* L. - růže

Růže šípková (*Rosa canina*)

– domácí druh, 1050 m.n.m

Růže dužnoplodá (*Rosa villosa*)

– Evropa (u nás asi nepůvodní),
Kavkaz

Růže svraskalá (*Rosa rugosa*)

– dálný východ, Korea, Čína,
Japonsko

- v Evropě od roku 1854, u nás na
přelomu 19. a 20. století

- *Pyrus serotina* – hrušeň písečná
 - střední Čína, vysoce odolná ke spále a strupovitosti
- *Pyrus ussuriensis* – hrušeň usurijská
 - Sibiř, Čína, Korea
 - Velmi citlivá ke spále, vysoká mrazuodolnost
 - Krátká dormance (poškození jarními mrazíky)

→ z nich odrůdy asijských hrušní **Nashi** (japonsky hruška) ‘Pung Su’, ‘Chojuro’, ‘Ping Hu Li’, ‘Schinseiki’

Tatarka (x Sorbopyrus)

- Patří mezi hruškojeřáby.
- malé zlatavě žluté plody, velmi šťavnaté, lahodně sladké chuti, jež nemoučnatí a hodí se jak pro přímý konzum, tak i pro kompotování
- připomíná chutí exotické ovoce.
- Dozrává v srpnu až září.
- Strom je to nenáročný, vhodný i pro zahrádky, má vyrovnaný, kompaktní růst, takže působí také velmi okrasně.
- Netrpí Merou hrušňovu ani rzí hrušňovou. Plodnost nastupuje až zhruba 8 let po výsadbě.

jedná se o potomka „Bollvilleriany – šípové hrušky“ – mezirodového křížence hrušky a pravděpodobně jeřábu muku, náhodně nalezeného v Alsasku před rokem 1650, z jehož semen vypěstoval asi před 100 lety M. Tatar v pražské botanické zahradě „hrušku“ Tatarovu.

Cydonia oblonga Mill. - Kdouloň obecná

- Asie
- V ČR jen introdukovaná, pěstovaná od středověku

Mespilus germanica L. - Mišpule obecná

- Oblast jv. Evropy- Irán
- V ČR jen introdukovaná, pěstována od 12.století
- Římané 2. stol. Př. Kr.
- Středověk – Francie, jz. Německo

Rod *Sorbus* L. - Jeřáb

- cca 150 druhů v mírném pásmu sev. polokoule
- Vzájemné křížení – komplikovaná taxonomie
- Mezirodové křížení (*x Sorbopyrus*;
x Amelosorbus; *x Sorbaronia*)

Sorbus aucuparia – Jeřáb obecný – ptačí

- euroasie, autochtonní v ČR, až do 1400 m.n.m.

Jeřáb sladkoplodý –

(*Sorbus aucuparia* ‘*Edulis*’
= *Sorbus aucuparia* f. *moravica*
= *Sorbus aucuparia* var. *Dulcis*)

- 1810, Ostružná v Hrubém Jeseníku
- ‘Konzentra’

Kříženci

Sorbus aucuparia x *Crataegus sibirica*

- ‘Granatina’, ‘Granátový’
- Kříženci ze Slovenska

Aronia melanocarpa – Jeřáb černoplodý = aronie = temnoplodec (syn. *Sorbus melanocarpa*)

- Sev. Amerika
- U nás v kultuře 'Nero'
- Vysoká mrazuvzdornost

Foto: prodejstromku.cz

Sorbus domestica

- Jeřáb domácí – Oskeruše

- původ: jz., j., v. Evropa (až po jižní Slovensko), sev. Afrika, Malá Asie, Irán
- Zplanělá na j. Moravě
- Z části původní

Rod *Amelanchier* - Muchovník

- 25 druhů, většina v Sev. Americe

Amelanchier ovalis – Muchovník vejčitý

- jv. Evropa, Malá Asie
- V ČR jen v kultuře
- Přirozený výskyt na Slovensku
(Suľovské skály)

Rod *Amelanchier* - Muchovník

Amelanchier alnifolia
– muchovník olšolistý

- Vysoce zimovzdorný (-40°C)
- Každoroční plodnost již od třetího roku

- I do okrajových podmínek ČR
- Průměrná plodnost 8-15 kg
- Snadno zaměnitelné s velkoplodými borůvkami
- Kvete v IV (snese i -6°C), zraje v VI
- 'Smoky', 'Martin', 'Northline'

Rod *Amelanchier* - Muchovník

Amelanchier x grandiflora

‘Prince William’

Chaenomeles japonica

– kdoulovec japonský

- Původem z japonska
- 'Cido'

Foto: garten.cz

Foto: japonsko.tnet.cz

Rod *Crataegus* - Hloh

- 150- 200 druhů sev. mírném pásmu
- Vzájemná křížitelnost
- V ČR 4 domácí druhy
- Jako podnož pro kdouloň a mišpuli

Crataegus laevigata
syn. *oxyacantha*
– Hloh obecný

- Bez kolců, Evropa,
do 1500 m. (Alpy)

Crataegus monogyna –
hloh jednosemenný

- trnitý; i v sz. Africe, po Himaláje

Hybridní druhy

Crataegus x macrocarpa – hloh velkoplodý

- Hojně rozšířený ve stř. Evropě
- U nás do 750 m (Bílé Karpaty)

Hloh peřenoklaný (*Crataegus pinnatifida*) “červenoplodá forma“

- Čína, velkoplodý (3-4 cm)
- Beztrnný

Čeľad' *Corylaceae* – lískovité
(čeľad' *Betulaceae* – břízovité)

Rod *Corylus* – líska

15 druhů v mírném pásmu
severní polokoule

Corylus avellana - Líska obecná

- Původ Evropa, sev. Afrika, Malá Asie, Kavkaz, Syrie
- U nás hojně do 800 m (až 1310 – Hrubý Jeseník)
- ‘Webbova’, ‘Hallská obrovská’, ‘Zellská červená’

Corylus colurna – líska turecká

- jv. Evropa, Malá Asie, Kavkaz, Írán, Himaláje
- Okrasný strom, podnož

Fagaceae - bukovité

Čeľad'

Rod *Castanea* – kaštanovník

Castanea sativa –

Kaštanovník setý

- Původ j. Evropa, Malá Asie, Kavkaz
- V Německu zdomácnělý min 2000 let
- U nás introdukovaný – konec 16. stol. – kaštanky

Caprifoliaceae
(Loniceraceae) - zimolezovité

Čeled'

Rod *Sambucus* L. – bez

Asi 40 druhů v mírném a subtropickém pásmu

Sambucus nigra - Bez černý

- Téměř celá Evropa, záp. Asie (Kavkaz)
- U nás do 1100 m n.m. (Beskydy)

Rod *Lonicera* L. – zimolez

cca 180 – 200 druhů v mírném až subtropickém pásmu
sev. polokoule, zejména Asie

Lonicera caerulea – zimolez modrý

L. edulis – zimolez jedlý

L. kamtschatica – zimolez kamčatský

-sev. polokoule, především v horách

-Ovocnářská dřevina na Sibiři

-U nás nebyl výskyt spolehlivě zjištěn

-‘Altaj’, ‘Amur’, ‘Morena’

Cornaceae – dřínovité

Čeľad'

Rod *Cornus* – dřín

- 4 druhy
- Teplejší oblasti mírného pásma sev. polokoule
- Již. Evropa předhůří Kavkazu

Cornus mas – Dřín obecný

- domácí, Slovensko, jižní Morava, Povltaví
- 'Fruchtal', 'Devín'

Eleagnaceae - hlošínovité

Čeľad'

Rod *Eleagnus* - Hlošina

Eleagnus angustifolia - Hlošina úzkolistá

- U nás jen pěstovaná místy zplaňuje
- Středomoří, Malá asie, Írán, Stř, Asie

Eleagnus multiflora, *E. edulis*

– hlošina mnohokvětá

- Japonsko,
pěstítelsky nenáročný
druh

Hyppophae rhamnoides

– rakytník řešetlákový

- záp. Evropa, Skandinávie až Asie
(po Tibet, sev. Čínu)
- V ČR není původní
- ‘Askola‘, ‘Hergo‘, ‘Leikora‘, ‘Sirola‘

Solanaceae - lilkovité

čeled'

Rod: Lycium - kustovnice

Lycium barbarum –
kustovnice cizí

- U nás nepůvodní, plody jedovaté, nenáročná na půdní podmínky

Lycium chinense –
kustovnice čínská (GOJI)

- Plody dozrávají VIII-IX

Lycium chinense

Grossulariaceae –
meruzalkovité
syn. *Saxifragaceae* - lomikamenovité

Čeľad'

Rod *Ribes*

- rybíz, meruzalka, angrešt
180 – 190 druhů

Ribes aureum – meruzalka zlatá

- Podnož
- Plodová
- Pastva pro včely, nedochází ke sprchávání
- Odolná mrazu, suchu, snáší i polostín

Moraceae -
morušovníkovité

Čeľad'

Rod *Morus* - Moruše

Morus alba – morušovník bílý

- Původ Čína, Korea (2700 let př. Kr.)
- V Evropě údajně od 11.-12. století
- Středozeemí – chov Bource morušového – 15. stol.
- V ČR 17. století (morušovna 1627)

Morus nigra – morušovník černý

Morus nigra var. *trnaviensis* – morušovník trnavský

- kompaktnější, menší, méně náročný, v SR déle než 200 let

Ericaceae – vřesovcovité

Čeľad'

Vaccinium myrtillus – brusnice borůvka

- Eurasie, v ČR autochtonní

Vaccinium vitis-idaea – brusnice brusinka

Vaccinium uliginosum – vlochyně

- Arktické až mírné pásmo sev. polokoule, v ČR vzácnější

Vaccinium oxycococcus – klikva bahení –
žoravina

Vaccinium macrocarpon – klikva velkoplodá

Vaccinium vitis-idaea
Brusnice brusinka

Viccinium macrocarpon
Klikva velkoplodá

Vaccinium corymbosum

– borůvka chocholičnatá „kanadské borůvky“

– sev. Amerika

Actinidiaceae - aktinidiovité

Čeľad'

Rod *Actinidia* – Aktinidie

36 druhů v Asii – Čína

Actinidia chinensis – Aktinidie čínská – Kiwi

Actinidia arguta – Aktinidie význačná

Actinidia colomicta – Aktinidie kolomikta

Ebenaceae - Ebenovité

Čeľad'

Rod: *Diospyros* - Tomel „Kaki“

Tomel japonský -
Diospyros kaki

Tomel virginský -
Diospyros virginiana

Schisandraceae
- klanopraškovité

Čeľad'

Schisandra chinensis (Turcz.) - Klanopraška čínská - Strom pěti chutí

- popínavá, světlomilná liána
- vysoce odolná vůči mrazu snese - 30°C.
- Plody jsou v hroznech až po 40ti bobulích jasně červené barvy a dozrávají v září.
- nutné zastínit kořeny, aby nedošlo k jejich přehřátí.
- Látky obsažené v rostlině působí proti únavě, stresu, zlepšují dýchání a ostrost zraku a celkově povzbuzují organismus.

Další druhy

Ficus carica

Viburnum opulus

Carya illinoensis
Pekanové ořechy

Psidium cattleianum –
„jahodový stromek“

